هەژار

بۆ کوردستان

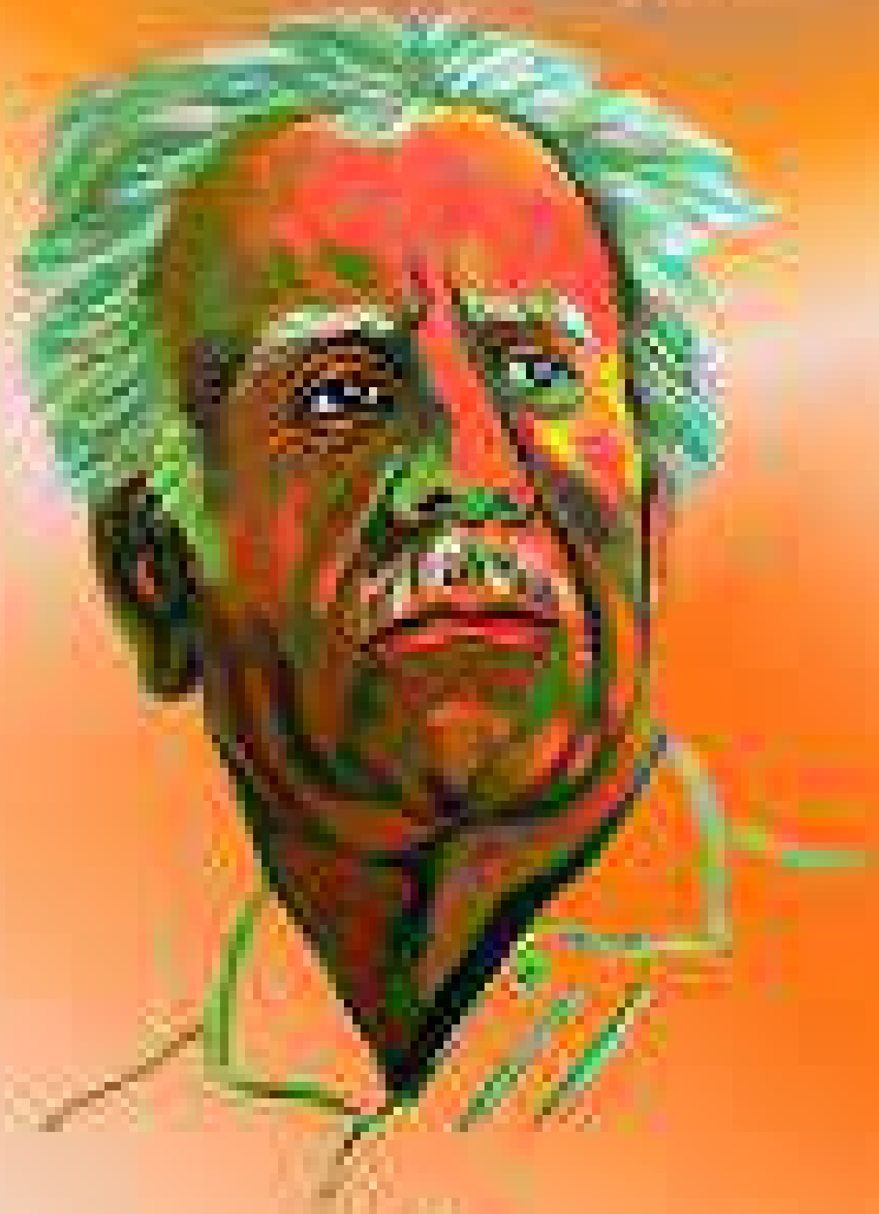

هەژار

بۆ کوردستان

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی
ئاراس

زنجیرەی رۆشنبیری

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

* * *

کتێب: بۆ کوردستان
دیوانی: هەژار
سەرپەرشتیی چاپ: شوکور مستەفا و بەدران ئەحمەد
دەرهێنانی هونەری: بەدران ئەحمەد
بەرگ: محەمەد قادر
بڵاوکراوەی ئاراس- ژمارە: ٤٦
چاپی چوارەم - چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە
هەولێر- ٢٠٠١
لە کتێبخانەی بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی رۆشنبیری و هونەر
ژمارە (٧٨)ی ساڵی ٢٠٠٠ دراوەتێ
*

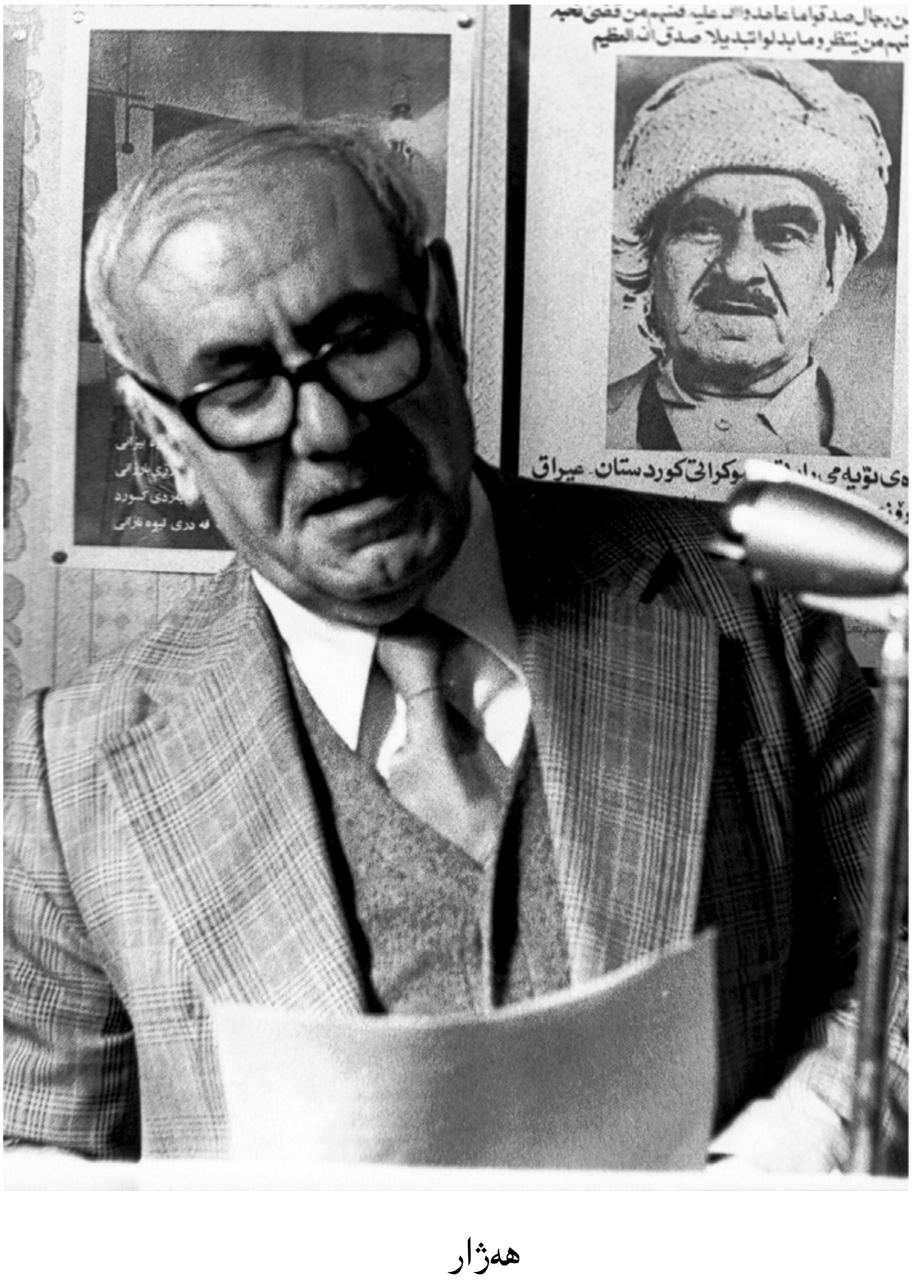

هەژار

چوارینە

1 بە دڵ گـــــیـــــــرۆدە بەو پرچی بە چینم
ڕەش و ئـاڵـۆزە وەک ئـەو بـەخـت و ژیـنـم
دڵت گــرتم، خــەیاڵی خــۆت تیـــا دی
خــــەوت بـردم کــــــە لـەودا تۆ دەبینم
***

2 گـــــراوی داوی خـــــاوی ســـــەر بڕوام
کـــوژاوی چاوی مـــەســـتی نیـــوە خـــاوم
لە تیـــشکی ڕوومـــەتت ســـەردە هەناســـەم
کـــــــــز و بێ تیـــنـــی ئـەو بـەژنـــی زراوم
* * *
3 دڵم تەنگە وەکـــو خـــونچـــەی دەمی تۆ
ســـەرم گـــێـــژە لە گـــێـــژی پەرچەمی تۆ
دڵ و گـــیــــان و ژیانم دا بە مـــاچێک
وتت: پـێک نـایە، زۆری مـن کـــــەمی تۆ
* * *
4 هروژمـــیـــان کـــردە دڵ تیـــپـی مـــژۆڵت
بەخـــوێـن پاراو کـــرا جێ ژوانـی چۆڵت
دەسی دڵ بگرە خـــوێنرێژی هەتا کـــەی؟
بـەزێکت بێ بە دڵداری کـــــڵـــــۆڵت
* * *
5 جگـەر لەت لـەت بە ئـەبرۆی تـازە ســـاوم
لـەپێت ســـــــوورە لە خـــــــوێـنـاوی ڕژاوم
خـــەیاڵم پەرتە بۆ خـــڕخـــاڵی قـــۆڵت
زرەی لـە رزانـەکــــــــــەت بـردی زراوم
* * *
6 ددان مـــــرواریـیـــــە و هەریـەک لەوانـە
لەنـرخــــا گـــــەنجی قـــاروون ناتـەوانە
لە ســـووچی لێـــوەکـــەت خـــاڵێک دیارە
لە گـــەنجت بێـــچـــوە زەنگی پاســـەوانە
* * *

7 له تینی کولّمەکەت جەرگ و دلّم سووت
له تاوی چاوی جادوت بوومە هاروت
بەهەشت و کەوسەر و هەنگوین و شیری
بە شاباشی دلۆپێک ئارەقی ڕووت
***
8 بە گریەم پێکەنی، خەندەت بە شینە
دەڵێی: پاش گریە نۆرەی پێکەنینە
دلّت گەر سەدیەکی سینگت نەرم با
نەرم بووی ئێستە بۆ ماچێک لە سینە
***
9 دلی شێتم وەها گرتی گڕوو پێت
لە تاوان، پێی دەتاوان بەردی بەر پێت
چ ژین سەختم! چ دلّ سەختی گولی من
کزەی دلّ وەک کزەی با دێتە بەر گوێت
***
10 لە قەندی لێوی تۆیە ژینی تالّم
لە سووریی کولّمەتە بە خوێن شەلالّم
لەدوو مەمکی خڕت بیرم بلاوە
کولاّو و کۆلەواری سێوی کالّم
***
11 پلاری تۆن کە دلّ چرژاوە ئەمشەو
جخاری تۆن کە خوێن پرژاوە ئەمشەو
مزەم چی بوو لە چاوی مامزی مەست؟
کە جەرگم بۆ مەزەی برژاوە ئەمشەو
***

12 لە چەشنی ئاگرن کولّمی گەشی تۆ
لە مار حەستەم ترن پرچی ڕەشی تۆ
بلّێم وەک چی دەچێ؟ هەر گولّ دەزانم
لە گولّ ناسکترە ناسک لەشی تۆ

***

13 لە تاریکایی پرچت بێ سەرەودەر
دلّم گێژ و هوڕە چەشنی سکەندەر
بەلّام ئاوی ژیان لاجانگی تۆیە
بەلّام ڕەشماری بسکت بوونە لەمپەر

***

14 لە گوارەی پڕ پەڕەنگ دلّ پڕ پەڕەنگم
چەماوی بەژن و بالّای شۆخ شەنگم
لە سەر سینگی سپیت چاوم سپی بوون
لە تاوی زەردە لیموّت زەردە ەڕنگم

***

15 لە لێوت زامی جەرگم پڕ نمەک بوو
لەسێوت خەم لە ناو سینەم کەلّەک بوو
لە سایەی گەردنی تۆ بام وچانێ
لە ئەولاش داری تووبام نا گەرەک بوو

***

16 دەبێ بە کوێ بگەی؟ هێشتا نەگەیوی
لە روخسارا بەهەشتی، ڕۆژی، هەیوی!
هەزاران داود و دەنگی زەمووری
دەبەر لێوت مرن کاتێ دەپەیوی

***

17 دەپرسی چۆنە چێژەی خەم دەچێژم؟
لە بەر چی دەرد و زوخاو هەڵدەڕێژم؟
بژانگی تۆ دڵی کردوومە بێژنگ
کوڵ و خوێنی ئەوینێ دادەبێژم!

***

18 بە داوی کەزیەت دڵ دالەقاوە
بژۆڵت ڕێزە نێزە تێی چەقاوە
وچانێک، لێوی قەندم پێ ببەخشە
جگەر برژاوە گەر پێت خۆشە قاوە

***

19 زمان بۆ پەسنی ئەو لێوە ئاڵە لاڵە
گلێنەم تانەداری دانە خاڵە
بە پیری چووم بەرەو پیری مناڵێ
دڵی بردووم کچۆڵێک چاردە ساڵە

***

20 بە چاوی تۆ دڵی ژار و گرفتار
بەدڵ مەرگی دەوێ ڕۆژی هەزار جار
لە ڕێی ئەم جوانییەت تۆزێک بەزەت بێ
هەژاری تۆم لەمردن مەمکە ڕزگار

***

21 بەژن شۆڕ و کەزی شۆڕ و خەزێم شۆڕ
سەرەو شۆڕم دەکەن سەرشۆڕ بەرەو گۆڕ
هەژار و خوار و لەش بیمار و دڵدار
دەبا وام لێ بێ، مافی خۆمە هەی گۆڕ!

***

22 دەمی کۆچ بارەکەت ناچێ لە یادم
دەبێ وەک کوشتەمت بش پرسی دادم
«کە بارگەت بۆ هەوار تیک نا، دڵی من»
«شکا ئەستوندەکی تاوڵی مرادم»*

***

23 دڵم دەیزانی ڕادەبڕی بە سەرما
بەڕێی کرد دووا هەناسێکی لە بەرما
بە چاوم ئاوڕشێنی ڕێگەتم کرد
گیان دەرکەوتە پێشواز و لە دەر ما

24 لەدەست ئەو چاوە مەستەت نیمە چارە
لە ناخێم ڕادەکەن دەرد و پەژارە
لە کێلی گۆڕەکەم یاران بنووسن:
کوژراوی گەردنی کێلە و هەژارە

***

25 گوڵی باخان لە شەرمی کوڵمە سوورە
لە ڕووی ئەو پەلکی گوڵ ئەستوورە، زوورە
گوتم: مردم، نەگەیمە ماچێ، فەرمووی:
هەژار بم بوورە! دوورە ئەو سنوورە

***

26 بە سەرگەردانی ژێر گەردانەت بم
بەڵاگەردانی باڵا جوانەکەت بم

* ئەم تاک بەیتە هیی شاعری بەناوبانگی موکریان، هێمنی مەهابادیە.

ئەوا تۆم دی لە سەر کوشتەت دەکەی شین!
بەگۆری چاوە پر گریانەکەت بم

***

لە گەڵ تۆدا کەسێکی دەم دەمانە 27
چکارێکی بە خۆشی پاش نەمانە؟
مەی و کەوسەر لە گۆشەی لێوی ئاڵە
بەهەشتی خۆش لە شیوی ناو مەمانە

***

چ خۆشە پاش ئەم تۆرانە سازان 28
چ شیرینە وتەی ڕاز و نیازان
بەسم بێ جەزرەبەی شەوگاری دووریت
پتر مەی هەنجنە جەرگم بەنازان

***

وەرە تاوێکە گوڵزارت نەدیوە 29
لە تاوت خونچە سینەی دادڕیوە
وەنەوشە دوور لە باڵات خۆی دەهەش نا
هەڵاڵە زەردە، نیرگز ڕەنگ پەڕیوە!

***

وەرە ئەی بەندی جەرگ و ماکی ژینم 30
وەرە هەتوانی گش دەرد و برینم
شەوی ڕەش ڕۆژی ڕوونی بەختی من بوو
کە لەودا تۆ نزیکی خۆم دەبینم

***

شەوە، دنیا وەکو خاڵت سیاپۆش 31
وەرە با دەردەدڵ بکرێن فەرامۆش

دەسم دەستۆکە، با بتگرمە باوەش
ئەگەر مردم لە خۆشیان، چاوی تۆ خۆش

* * *

32 کش و ماتە جیهان لە ژوانی لە نوێ
گەلاویژ بۆمە دەڕوانێ لەسەر سوێ
چریکەی بولبولێک دێ، وا دەزانم
چپەی ماچی من و تۆی هاتە بەرگوێ!

* * *

33 شەوە، ئەستێرە بە زریوەن لە سەرمان
لە مانگی ڕووت هەناسەم بۆتە خەرمان
تکەی ئاونگی کولّمت تەڕ دەکا لێو
گەزۆ باری لە گەرمان و لە شەرمان

* * *

34 ژیانم چوو هەژار و دەستەو ئەژنۆ
چلۆن ڕووی داوە دەست و گەردنی تۆ!
ژیانی دووایەشم بۆ تۆ خودای شەو
بەرەو ڕۆ خۆش مەڕۆ، تۆزێک لە سەرخۆ

* * *

35 شەوە، لەو سەوزە زارە لەو دەم ئاوە
مەکۆی خەم لاچووە دەمکولّ چ ماوە؟
مەکە و لاچۆ و دەمانبینن بیانوون
بەیانە و دەم بنێ دەم، دەم نەماوە

* * *

36 هەتا مردن لە دلّدا سینە ماکە
دلّت چەند چاکە! دلّداریت چ پاکە!

له تاریکایی دۆســــتی دەست لەناو دەست
کــه تیــشکیــدا چراکــه، بوومــه کــاکــه
***

37

لەلامی، گـــــیــــــان پەپوولێکە لە ڕووتا
ئـەگـــــــەر لـێـم دوور دەبی دڵ دێ بـەدووتـا
لە نێــزیکی و لە دووریت خـــاکــه ســـارم
ئیـــتـــــر یا دڵ یان گـــیــــانه ســــوتا*
***

* ئەم چوارینە لە خەوا گوتراوە. * ئەم بەیتە لە فارسییەوە وەرگێڕاوە.